

**PERO
ZUBAC
MOSTARSKE
KIŠE
I NEKA DRUGA ZEMLJA**

Priradio i predgovor napisao: Miloš Zubac

— Laguna —

Copyright © 2026 Pero Zubac

Copyright © ovog izdanja 2026, LAGUNA

MOSTARSKE
KIŠE
I NEKA DRUGA ZEMLJA

SADRŽAJ

Mostarske kiše i neka druga zemlja – predgovor	
Miloša Zupca	13
Beleška uz ovo izdanje	23
STOLEĆE STARO.....	27
Gimnazijske pesme i zapisi	29
Tuga	30
Pesma.....	31
Smrt krave.....	32
Odlomci iz dnevnika.....	33
Lirika šezdesetih.....	35
Mostarske kiše	36
Epitaf	43
Smrt majke	44
Kazivanja o pesmi	47
Slovo ljubve za Veru.....	48
Tryptihon za Veru.....	49
Težinom vode, težinom srebra.....	54
Zamor što se preobraća u voće.....	55
Kantilena	56
Brat.....	57
Hrist se igra sa mojim sinom	58
Mrtvi prijatelji, Hrist iza vitraža.....	59
U dosluhu sa letom	60
Vremena osame	61

Lirika sedamdesetih.	63
Kao reč.	64
Dečaci preskaču večernje	65
Neko drugo more.	66
Usnula je	67
Godine.	68
Iz zelenog sna	71
Porodična večera	73
Soba puna mora	74
Jedino će ostati	75
Ljudi u našim godinama	76
Decu nećemo buditi.	77
Miriše na tišinu.	78
Leto izlazi iz grada	79
Lirika osamdesetih.	81
Izložen leku nevremena	82
Kuća koja se ruši.	83
Blag da je čas.	84
Mesečevo rublje	85
Ulaziš u pesmu kao u vrt.	86
Dok sam te imao	87
I mi minusmo.	88
Posmatram te dok stariš	89
Jablan pod oknom	90
O stvarnoj ljubavi.	91
O nama pre nas.	92
O putovanju	93
Sve bolesti	94
Koščela.	95
Ruke Antićeve zlatne	96

Molitva	97
Ne bira se ljubav	98
Posle ćutnji	99
Vreme nevere	100
Lirika devedesetih	101
Hazarska	102
Slepi Bog	103
Sa druge strane	104
San ti čuvaju	105
Iz noći u noć	106
Lažulja	107
Trešnja trpnje	108
Blatonoše	109
Čanak iz kog su kusali	110
Rod i krv	111
San Georga Trakla	112
Ni od ljudi ni od Boga	114
Lego Bosna	115
Uskoro ću	116
Za ina vremena	117
Crni sonet	118
Dosegnuti more	119
Spiram te sa kože	120
Posle su u rat otišli	122
Vrač nad nama	123
A još svetle reči	124
Usred polja	125
Iz ratnih zapisa	126
Sve što je jednom svetlelo	127

STOLEĆE NOVO.	129
Lirika desetih i dvadesetih.	131
Čudni se javljaju vesnici	132
Nekog u kući nema	133
Najbolji moji drugovi	134
Da li si i ti čula	135
Sokakom otac prilazi	136
Za zvezdom koja pada	137
Napev od tuge tkan	138
Jesen u gradskom parku	139
Zvuk u noći	140
Upitna pesma	141
Kasna večera kod D. T.	142
Oproštajna, starinska	143
Sarajevski snegovi	145
Sećanje na gimnaziju	146
Putovanje u detinjstvo	147
Samoća	148
Kad dođe čas	149
Lenka i Lazar – razgovor u vrtu dvorca Dunderskih u Čelarevu, avgusta meseca 1893.	150
Razgovor Lenke i Lazara u vrtu dvorca u Čelarevu, jula meseca 1894.	156
Lenkina upitna pesma	162
Pisma D. T. na nebesku adresu	163
Gde su lanjski snegovi	173
Molitva za Dragicu	175
Beli anđeo	177
Svedok da sam znao	178
Migrantska elegija	179

Merima	180
Orah jedan maleni	181
Bosanski san	183
U snu bereš trešnje.	184
Neko pali svetlo noću	185
Udara sat	186
Pesma koja traži pesnika Branka	187
Zrno smejka	189
Dobro je.	190
Pesma o čarobnom kamenčiću.	191
Mesečev šal	192
Sestra moja samoća	193
Nemilica	194
Slažu se godine	195
Crnjanski u snu	196
Soba puna sna.	197
Setna božićna pesma	198
Senka-zvezda	199
Potok iz sna	200
Pesma za Rajka	201
Raduj se jutru	202
Odlazi moja seja	203
Sokoli	204
U strahu od njihova zauma.	205
Ljušti se pozlata sa ikona.	206
Ona kiša plava	207
U Gračanici.	208
Kad te dovedem u Nevesinje	209
Strah od pitanja	210
Mostar i ja	211
U Dečanima, opet	212

Suze Božice Vezmar	213
Nevidljiva ruka	214
O Gospodu	215
Moje ljubavi	216
Dragana u snu	217
Pesma o Vronskom i Milenin odgovor	218
Sam pred Simonidom	219
Zlato pozne ljubavi	220
Šta si ti meni	221
Pesma malena	224
Brišeš mi sećanje	225
Drvo	227

PROZA. SEĆANJA. REMINISCENCE. 229

Sve Antićeve godine	231
Džem sultan i ptica-kometa	233
Pobratimstvo u svemiru u Koče Kolarova 3 na Podbari novosadskoj	236
Antić i Mostar	238
Naša nova himna	240
Suza na Vaskovom licu	243

Zlatni dani sa D. T. 245

UMESTO KRAJA, PISMO JEDNOJ PTICI 249

Pismo rođendansko M. Antiću (Mit o ptici II)	250
---	-----

Biografija

253

STOLEĆE STARO.

Gimnazijske pesme i zapisi

Tuga

Kažu da Tuga ima plave oči,
i ona ih je imala takve
i bila tužna.

Osmeh joj je bio u aprilu
jesenja kiša,
u oktobru miris tamjana.

Proleće veselo bilo,
a ona uplakana.
Kad videh plavu krv na otkosima
zaplakah.

1962.

Pesma

Kažem...

... sve je danas dobro u našoj ravnici

Kukuruzi kao momci pred ženidbu

A pšenica raste, raste

I umre nečujno.

Gledao sam juče iz voza polje puno bulki

Gledao sam kako proleće odlazi na sedlu juna

Vetrom dopraćeno...

1963.

Smrt krave

Zaplače nebo kad umre krava
u predvečerje
parastos otpeva hor žutih svelih trava
na senjaku

 kad umre krava
zaplače nebo u predvečerje
i na senjaku hor žutih svelih trava
parastos peva kao da u noći
jato mrtvih ševa gladan oblak reda
u litiju dugu

 kad umre krava
umru čekanja dečjih usta
u mome selu

 otac ne plače
 on samo tare suve oči od nesanice

1964.

Odlomci iz dnevnika

24. OKTOBAR, SUTON

Piše mi otac: „Čuvaj se i piši. Kod nas je jesen uveliko. Po-brane su poslednje maline. Ove su godine rodili lješnici i kukuruzi kao vojnici, kršni, naočiti... Juče su nam javili iz Beograda da je Slobodan položio histologiju. Uči i ti“.

19. NOVEMBAR, UVEČE

Kupio sam Neni karanfil. Onda smo šetali. Pričao sam joj nešto o Miljkoviću. Mislim da nema puta za juče. U jednom pismu prijatelj mi je napisao: „Ne treba se vraćati po izgu-bljene korake, mogu nedostajati pri povratku.“ Dobro je što nismo ptice. Mogli bi nas dečaci ubijati praćkama. Prolazim ovim gradom. Lišće. Kako je samo Biokovo daleko. Sada spavaju zmiје pod stenjem. Ništa vam ne umem reći. Golema je Tuga jesenja.

3. DECEMBAR, JUTRO

Ne mogu shvatiti zašto se jutros toliko smejem. Sve je po sta-rom. Sinoć se samo rodilo jedno dete u mojoj ulici... I zima.

(jesen, 1964)

Lirika šezdesetih

Mostarske kiše

U Mostaru sam voleo neku Svetlanu jedne jeseni,
jao kad bih znao sa kim sada spava,
ne bi joj glava, ne bi joj glava,
jao kad bih znao ko je sada ljubi,
ne bi mu zubi, ne bi mu zubi,
jao kad bih znao ko to u meni bere kajsije
još nedozrele.

Govorio sam joj ti si derište,
ti si balavica, sve sam joj govorio.
I plakala je na moje ruke, na moje reči,
govorio sam joj ti si anđeo, ti si đavo,
telo ti zdravo što se praviš svetica,
a padale su svu noć neke modre kiše
nad Mostarom.

Nije bilo sunca, nije bilo ptica,
ničeg nije bilo.
Pitala me je imam li brata, šta studiram,
jesam li Hrvat, volim li Rilkea,
sve me je pitala.
Pitala me je da li bih mogao
sa svakom tako, sačuvaj Bože,
da li je volim, tiho je pitala,
a padale su nad Mostarom neke modre kiše,
ona je bila raskošno bela u sobnoj tmini
al' nije htela to da čini,
nije htela il' nije smela,
vrag bi joj znao.

Jesen je, ta mrtva jesen na oknima
njene oči ptica, njena bedra srna,
imala je mladež, mladež je imala,
ne smem da kažem,
imala je mladež, mali ljubičast,
ili mi se čini.

Pitala me je da li sam Hrvat,
imam li devojkę,
volim li Rilkea sve me je pitala,
a na oknu su kô božićni zvončići
moga detinjstva zvonile kapi
i noćna pesma tekla tihano
niz Donju Mahalu,
Ej, Sulejmana othranila majka.

Ona je prostrla svoje godine po parketu.
Njene su usne bile pune kao zrele breskve,
njene su dojke bile tople kô mali psići.
Govorio sam joj da je glupava,
da se pravi važna,
Svetlana, Svetlana,
znaš li ti da je atomski vek,
De Gol, Gagarin i koještarije,
sve sam joj govorio,
ona je plakala, ona je plakala.
Vodio sam je po Kujundžiluku,
po aščinicama, svuda sam je vodio,
u pećine je skrivao, na čardak je nosio,
pod mostovima se igrali žmurke,
Neretva ždrebica,
pod starim mostom Crnjanskog joj govorio,
što je divan, šaputala je, što je divan.

Kolena joj crtao u vlažnom pesku,
smejala se tako vedro, tako nevino,
kô prvi ljiljani,
u džamije je vodio, Karađoz-beg mrtav,
premrtao pod teškim turbetom;
na grob Šantićev cveće je odnela,
malo plakala, kao i sve žene,
svuda sam je vodio.

Sada je ovo leto, sad sam sasvim drugi,
pišem neke pesme,
u jednom listu pola stupca
za Peru Zupca i ništa više,
a padale su svu noć
nad Mostarom neke modre kiše,
ona je bila raskošno bela u sobnoj tmini
al' nije htela to da čini,
nije htela, il' nije smela,
vrag bi joj znao.

Ni ono nebo, ni ono oblače,
ni one krovove,
bledunjavao sunce –
izgladnelog dečaka nad Mostarom
ne umem zaboraviti,
ni njenu kosu, njen mali jezik kao jagodu,
njen smeh što je umeo zaboleti kao kletva;
onu molitvu u kapeli na Bijelom Brijegu,
Bog je veliki, govorila je, nadživeće nas;
ni one teške, modre kiše,
o jesen besplodna, njena jesen...

Govorila je o filmovima,
o Džemu Dinu, sve je govorila,
malo tužno, malo plačljivo o Karenjini;
govorila je Klajd Grifits ne bi umeo
ni mrava zgaziti,
smejao sam se – on je ubica, ti si dete;
ni one ulice, one prodavce
poslednjeg izdanja „Oslobođenja“,
ni ono grožđe polusvelo
u izlozima ne umem zaboraviti,
onu besplodnu gorku jesen nad
Mostarom, one kiše,
ljubila me je po cele noći, grlila me
i ništa više, majke mi,
ništa drugo nismo.

Posle su opet bila leta,
posle su opet bile kiše,
jedno jedino malo pismo iz Ljubljane,
otkuda tamo,
ni ono lišće po trotoarima, ni one dane,
ja više ne mogu,
ja više ne umem izbrisati.

Piše mi, pita me šta radim, kako živim,
imam li devojku,
da li ikad pomislim na nju,
na onu jesen, na one kiše,
ona je i sad, kaže, ista, kune se Bogom
potpuno ista,
da joj verujem, da se smejem
davno sam, davno, prokleo Hrista

a i do nje mi baš nije stalo,
klela se, ne klela,
mora se tako, ne vrede laži.

Govorio sam joj o Ljermontovu, o Šagalu,
sve sam joj govorio,
vukla je sa sobom
neku staru Cvajgovu knjigu,
čitala po podne,
u kosi joj bilo zapretano leto,
žutilo sunca, malo mora,
prve joj noći i koža bila pomalo slana,
ribe zaspale u njenoj krvi;
smejali smo se dečacima što skaču
s mosta za cigarete,
smejali se jer nije leto,
a oni skaču – baš su deca,
govorila je: mogu umreti,
mogu dobiti upalu pluća...

Onda su dolazile njene ćutnje,
duge, preduge,
mogao sam slobodno misliti o svemu,
razbistriti Spinozu,
sate i sate mogao sam komotno gledati
druge, bacati oblutke dole, niz stenje,
mogao sam sasvim otići nekud,
otići daleko, mogao sam umreti
onako sam u njenom krilu,
samlji od sviju,
mogao sam se pretvoriti u pticu,
u vodu, u stenu,
sve sam mogao...

Prste je imala dugačke, krhke,
beskrvne a hitre,
igrali smo se buba-mara i skrivalice,
Svetlana izađi, eto te pod stenom,
nisam valjda ćorav,
nisam ja blesav, hajde, šta se kaniš,
dobićeš batine;
kad je ona tražila – mogao sam pobeći
u samu reku – našla bi me,
namiriše me, kaže, odmah,
pozna me dobro.
Nisam joj nikad verovao,
valjda je stalno ćurila kroz prste.
Volela je kestenje,
kupili smo ga po Rondou,
nosila ga u sobu, vešala o končiće,
volela je ruže, one jesenje,
ja sam joj donosio,
kad svenu stavljala ih je u neku kutiju.

Pitao sam je šta misli o ovom svetu,
veruje li u komunizam,
da li bi se menjala za Natašu Rostovu,
svašta sam je pitao,
ponekad glupo, znam ja to i te kako;
pitao sam je da li bi volela malog sina,
recimo plavog,
skakala je od ushićenja – hoće, hoće,
a onda, najednom, padala je u neke tuge
kô mrtvo voće: ne sme i ne sme,
vidi ti njega, kao da je ona pala s Jupitera,
ko je to, recimo, Zubac Pera,

pa da baš on a ne neko drugi,
taman posla, kao da je on u najmanju ruku
Brando ili takvi.

Govorio sam joj ti si glupa, ti si pametna,
ti si đavo, ti si anđeo,
sve sam joj govorio.
Ništa mi nije verovala.
Vi ste muškarci rođeni lažovi,
vi ste hulje, svašta je govorila.
A padale su nad Mostarom neke modre kiše...

... Stvarno sam voleo tu Svetlanu
jedne jeseni,
jao, kad bih znao s kim sada spava,
ne bi mu glava, ne bi mu glava,
jao, kad bih znao ko je sada ljubi,
ne bi mu zubi, ne bi mu zubi,
jao, kad bih znao ko to u meni
bere kajsije, još nedozrele.

8. oktobar 1965.